

✠ POMAHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOŤ

12. číslo

Budyšin, nowembr 1953

Lětnik 3

Rozžohnowace słowo biskopa D. Hahna

21. oktobra tutoho lěta, runje 6 lět po mojim zapokazanju do biskopskeho zastojnstwa ew.-luth. krajnjeje cyrkwe w Sakskej, směm swójeho naslědnika, swójeho lubeho bratra Notha, z Božej pomocu sam do jeho zastojnstwa zapokazać.

W poslednich měsacach, předewšěm k swojim narodninam, sym wjele postrowow dostał, w kotrychž so lubje zaběraju z mojim wotsalenjom ze zastojnstwa. Wšitkim tutym lubym přecelam a wyše toho wšěm stawam našeje cyrkwe, předewšěm mojim lubym zastojnskimi bratram a sobudželaćerjam w službje cyrkwe, bych so chcył wutrobnje podžakować a jim „Božemje“ prajić.

W mnohich listach so wupraji, zo je moje wotsalenje překwapjace a dočasne a zo je drje za mnje sameho bolostne. Na to chcu strozby a wěcowny troye wotmolwić:

Sprěnja: Hdwž moji bratra mje před 6 lětami z wuhnanstwa wólachu do biskopskeho zastojnstwa, jim tehdom wotmolwich: „Wy mje wjace njeznajeće. Ja nej- sym wjace ton, kotrehož před 9 lětami wuhnachu. Tute 9 lět liča dvojce: Wuhnanstwo — wojna — zrudoba! K Wam so wroći přetrjebany muž.“ Wot wšeho spočatka ličich z tym, zo budu jenož malo lět činić.

Takle swoju slabosć spoznawajo sym nutrnje džakowny, zo je mi Bóh přez cyle 6 lět hač dotal pomhał čezku zamolwitosć nosyć a zo je mi a mojim sobudželaćerjam milosćiwje spožčene bylo, saksku krajinu cyrkej někak „zradować“. Z tutym slowom je luby zastojnski bratr přejara přecelnje našu službu mjenował.

Najwjětša nuza bě a je hišće

bojazny njedostatk na dželaćerjach. Zně su wulke; njeskončne možnoty so nam z Boha wotwrjeja wosrjedź nuzy našeho časa. Ale wjele so skazy, dokelž tu žnjeńcow njeje. Tale nuza, kotraž z lětom a bole rosćeše, je nětk swoju hlubinu docpěła, haj překročila. Hač dotal je Knjez sam pomhał. „Dobroćiwosć Knjeza je, zo z nami do čista nimo njeje. Jeho smilnosć hišće žaneho konca nima. Z každym ranjom je nowa. Jeho swěra je wulka.

Tole spoznawajo a wyše toho zhoniwši, zo je mi Boh w mojim lubym bratru Nothu wobhnadźeneho naslědnika dał, do kotrehož mam polnu dowěru. sym wjesoly a džakowny.

Zduha: Tak du džakowny ze zastojnstwa. Ale wězo steji tole wotsalenje pod slowom: „Rozlič wo swojim gospodarjenju, přetož njemožeš dale z gospodarjom być.“ To je jara chutna wěc, tole rozličenje před wobličom Knjezowym. Před Jeho woćomaj njemožu ničo potajić, ničo porjeńsić. Jenož něšto chcu naspomnić.

To njesu jenož — to najhorše — hrěchi. kotrež so skućichu, ale dobre skutki, kotrež so njedokojachu, kotrež běchu před 6 lětami hišće možne a su džensa skomdžene. „Přetož, štož wě dobre činić a nječini, ton ma hrěch.“

A dale steji tuto rozličenje pod slowom: „... a njeměl lubosće“. „Hdy bych z čłowskimi a jandžel-skimi jazykami rěčał a njeměl lubosće, bych był zynčacy mosaz abo klinčacy zwoněk. Hdy bych wěšćić mohl a wědzał wšitke potajnstwa a wšitko poznać, a hdy bych měl wěru a njeměl lubosće, bych ničo njebył.“

A dale: Rozsudźaca je swěra. „Ničo pak so wjace njepyta na za-

stojnikach, chiba zo budžeja swěrn- ni namakani.“ Swěra we wulkim a swěra w małym. Předewšěm dze wo wosobinsku swěru gospodarja k swojemu Knjezej. Jeho přeco před woćomaj — w Jeho službje — Jeho česće dla! Hdyž sym Jeho pozabyl, hdyž so sam někak za gospodarja njemějach ale za wobsedźerja, sym njeswěrnny byl.

O smilny Božo, při Tebi je hrěchow wodawanje. Hač runje naš skutk njeplaci, maš tola spodobanje, hdyž z hrěchow swojich stawamy, so Tebbe wšitcy bojimy a prosymy wo hnadu.

Nic zlochka wo „hnadze“ rěčeć! Ale tale hnada je jenička nadźija. Posřednika mamy pola Wotca, Jezom Chrysta, kotryž je wujednanje za naše hrěchi.

Skončnje: Přeco zaso su sej lubi přeceljo rozmyslowali wo mojim přichodnym skutkowanju na wotpočinku. Wospjet wuprajichu, ja dyrbjal něšto podobneho być kaž „Altbischof“. Tak mjenowachu Württembergscy swójeho lubowaneho, wysoko čescěneho biskopa na wuslužbje Wurma. Ja pak nochcu tak wažnje sam wo sebi rěčeć. Boh wšak mi hišće pokaz, zo čo može mje trjebać. Za wěš pady myslu na jenu službu, kotruž sym čas žiwjenja přemalo wukonjal: modlitwu.

Za přiklad mam swójeho stareho nana před woćomaj. Won so sta w starobje wosebje z modlerjcm. Sam za sebe so modlić, wědnje hodžiny dolho na zakładze Swjateho pisma, a wyše toho wobšěrne, swěrne dobroprošenje za wjele jednotliwcow a za Bože kralestwo: za cyrkej a jejne skutki. Přeco zaso so procowach, tajki modler być, ale prawe chwile a

čišinu njemějach. A tola je to wulki nadawk z bohatym slubjenjom.

Wo tajkich modlerjach je so prajiło, zo za spomoženje swěta wjace rěkaju, dyžli wšitcy skutkowarjo. Ja sym při wšém duchownym prócowanju tola bóle skutkowar byl. Chcu to tež wostać. dolhož mam z Boha mocy. Ale we mni je wulke žedženje, w starobje móc skónčnje skomdžene nachwatać. Naš Knjez a Bóh chcył mje ze svojim Duchom wuhotować, zo bych byl prawy modler. Přeco zaso je mje wjele čłowjekow prosyło wo moje dobroprošenje, a jenož njedospolnje mózach jim próstwy dopjel-

nić. Hdy by mi to tola nětk bóle spožčene bylo! A njech je mi spožčene zdom, dobroprosyć za našu lubu saksu cyrkej, za mojeho naslědnika, za jeho sobudželaćrjow, za mojich bratrow w zastojnstwje a za mnohich mjez nimi wosebje. — za wšitke Bože džěci a za cyle křesćanstwo a za wjele chudych ludži! Před wočomaj nam Pawołowu modlitwu w lisće na Efesiskich, z čišiny, z jastwa w Romje, bjez džěla:

„Tohodla zhibuju swojej koleni k Wotcu našeho Knjeza Jezom Chrysta, kotryž je prawy Wotčec nade wšitkimi, kotrymž džěci rěkaju w njebjesach a na zemi, zo by wam dał po bohatstwjje swo-

jeje krasnosće, zo byšće přez jeho ducha na znutřkny čłowjeku so z mocu posylili, tak zo by Chrystus přez wěru bydlił we wašich wutrobach, wy pak w lubosći zakorjenjeni a založeni byli. Tomu pak, kiž přez měru činić móže pře wšitko, štož prosymy abo myslimy, po tej mocy, kotraž je we nas móčna, tomu budź česć w cyrkwinej wosadze, kotraž je w Chrystusu Jezusu, koždy čas, wot wěčnosće hač do wěčnosće. Hamjeň.“

W lubosći a swěrnosći

Waš

D. Hahn

Zapokazanje noweho biskopa Sakskeje cyrkweje w Mišnom

Běše 21. winowca. Hižo rano zahe — bě hišće čma — podach so na dwórnišćo, zo bych w prawym času z čahom do Mišna dojeł. W Drježdžanach nawali so telko luda do čaha, zo bě čišćenca hižo strašna. Wšitcy chcychu přitomni być, hdyž so nowy krajny biskop Sakskeje cyrkweje swjatočnje do swojeho zastojnstwa zapokaza. Na dwórnišću w Mišnom zetkach znateho zastojnskeho bratra, kiž běše w swoim času w Mišnom gimnazij wopytał a město tohodla derje znaje. Hdyž rěku Łobjo po wulkim mosće překročichmoj, widžachmoj před sobu cyle krasne stare městačko. Z wyšiny strowi hobrska tachantska cyrkej z dwěmaj wěžomaj (trochu wjetša hač Budyska tachantska cyrkej) a hród Albrechtowy. Po wuskich haskach, samo po někotrych schodach docpěchmoj wyšinu. hdžež delegatojo w prastarej cyrkwi St. Afra so zhromadźichu a za swjedžeński čah so přihotowachu. Tutón so zestaja při cyrkwi Našeje knjenje (Frauenkirche). hdžež na torhošću wobydlerjo města kaž tež hosćo z cyleho kraja po tysacach na swjedžeński čah čakachu a skónčnje z pczawnistami, kiž tam piskachu, kěrluš „Jedn twjerdy hród je naš Boh sam“ zaspěwachu.

Z dypkom w 10 hodž. započachu zwony wšěch Mišnjanskich cyrkwjow zwonić a swjedžeński čah, kiž bě so mjez tym zestajał, poča so hibać. Na čole čaha nješeštaj duchownaj Božu martru. Jimaj so přizamknychu wotposłani mlodeje wosady, studowacych na duchownstwo. duchownych

krajneje cyrkweje (w talaru), dale diakonisy, zastupjerjo wosadow z cyleje Sakskeje, wjednicy cyrkwinskih skutkow, superintendenća, cyrkwinsky radža (Kirchenamtsrate), dale rjana ličba biskopow a druhich cyrkwinskih wjednikow z cyleje Němskeje, haj samo z wukraja. Na koncu čaha pak džěštaj stary biskop Hahn a wuzwoleny nowy biskop Noth, a cyle na koncu hišće raz mloda wosada.

Chěže hasow, po kotrychž čehnjechmy, běchu zdžěla rjenje wupyšene a po cylum puću strowjachu a česćachu wosadni z města a z cyleho kraja swjedžeński čah, kotryž w 10 hodž. do tachantskeje cyrkweje zastupi. Jako bě poslednje městno wulkeje cyrkweje wobsadžene, započa so swjedžeńska Boža služba z motetu J. S. Bacha „Spěwajće Knjezej nowy kěrluš“. Biskop Meiser z Mnichowa pokaza na zakladže Božeho słowa z Jer. 3, 15 na nadawki biskopa, kiž ma być po Božej wutrobje, nima być z knjezom ale ze služobnikom wosadnych a duchownych! Biskop Meiser pokaza na wulku zaslůžbu našeho dotalneho biskopa za našu krajnu cyrkej kaž za cyłu cyrkej Němskeje. Wón bě prawy dušowpastyr a služobnik svojich duchownych a wosadnych, z wutroby měšnik. Strowosće dla je nětko nuzowany tuto zastojnstwo zložić. Nowemu biskopej pak přiwola, zo smě wědžeć, zo budže Bóh w tutym čěžkim zastojnstwje při nim stać, Bóh, kiž sebi ničo nježada, štož njeby sam čłowjekam rady dał . . . „Budź pastyr

po Božej wutrobje!“ — Wosadu pak napominaše, zo by jemu poslušala, jemu pomhała a so za njeho modliła. Nowy biskop a wosada to slubištaj ze słowami: „Haj, z Božej pomocu!“ Na to přepoda biskop Hahn swojemu naslědnikej zloty křiž, znamjo biskopa, kotrež běše won sam před 6 lětami na samsnym dnju a na samsnym měsće z rukow biskopa Meisera dostał. Bože žohnowanje z bibliskimi hronami za to nowe zastojnstwo wuprajichu biskopej Nothej mjez druhimi předsyda rady ew. cyrkweje w Němskej, biskop dr. Dibelius, prof. Bodensiek z Ameriki, biskop Veto z Wuher-skeje.

Lipšćanski Thomanerchor zaspěwa kantatu J. S. Bacha „Knjeza chwal duša . . .“ a krajny biskop Noth stupi na klětku a wukładowaše Bože slowo z 2. lista na Kor. 5. 17—21, Boža služba so skonči z wulkim „Te Deum“, w kotrymž so zjednočichu chór, wosada, pišće a pozawny. Na to swjedžeński čah — nětko pak stary a nowy biskop na čole — Boži dom zaso wopušći a so při cyrkwi St. Afra rozpušći.

Nowy, hišće mlody biskop je swoje čěžke zastojnstwo nastupił. Tež my serbscy fararjo a wosadni chcemy jeho posluchać, jemu pomhać a so za njeho modlić so nadzijejo, zo změje tež wón za naše serbske prašenja a žadanja wotewrjenu wutrobu, kaž naš luby biskop Hahn, kotremuž za jeho wotpočink přejemy, zo chcył naš Zbožnik sam w jeho starobje při nim stać a w jeho slabosći mócný być!

P—r.

Němski ewangelski cyrkwinski dzeń w Hamburku 1953

(Pokročowanje)

Moj dzechmoj tuton wječor do Ernst-Merck-Halle, hdžež so žony zeńdžechu. Dokelž chcych rady znateho biskopa Lilje-Hannoverskeho słyšeć, sydnych so tam sobu mjez žony a njeběch tam dawno jenički muski. Městnje běchmoj sebi prjedy zwěsćiloj, a běše to jara derje, přetož jako tu hodžinu do započatka dońdžechmy, bě tuta rumnosć, kiž ma wjac hač 10000 městnow, přez policiju zawrjena. Tysacy dalšich wopytowarjow namakachu městna w halach susodneje wustajency, najwjetšeje Hamburgskeje zajimawosće „Planten un Blumen“, t. r. rostliny a kwětki, hdžež běchu wšě poskićenja a narěče přez wotřerěčak słyšeć.

„Nječisńće swoju dowěru přeč, kotraž na wulke zaplaćenje!“, to bě moto Hamburgskeho cyrkwinskeho dnja a zmysl wšěch přednoškow a wšěch rozmołwow. Jako přerňa řečnica wustupi zastupnica němskich žonow, zaběrajo so wosebje z dońtom tak wjele žonow a młodych holcow džensnišeho časa w němskim ludu. Kelko žonow čerpi pod čěžkim wosudom, kiž je jim z njezbožownej wójny nasta! Kelko wudowow žaruje hišće džensa ze swojimi džěćimi wo zastararja swojby, kelko młodych holcow wo lubeho, z kotrymž běchu sebi w mandželstwje zbožo žiwjenja lubite! Kelko prjedy zbožownych mandželstwow su dla njepócćiwosće jako wosebje zleho scěhwka wójny rozešle. Z tym je so tak wjele žonam wot Boha date postaenje, přirodny nadawk, zhubił, zo njemóža wjace mužej z pomocnicu być, ale dyrbjja same za so někajke džělo pytać a do někajkeho powołanja zastupić. Tak nastachu za žonski splah zdžěla cyle nowe wuměńjenja žiwjenja z njezwučeny mi čěžemi. Wšěm tutym ma so k troštej rjec: „Nječisńće swoju dowěru přeč“. Wěsće sedžachu srjedža mjez nami tajke žony, kotrež maja rysowany dońt njesć. Tutym běše z wěstosću z wosebje pozběhowacym wokomikom, jako so po tajkich wuwjedženjach po stach chór sotrow Hamburgskich diakoniskich domow w svojich bělych kapičkach do hromady zestupachu a wulkotnje přednošowany spěw: „Du Friedensfürst, Herr Jesu Christ“ zanjesechu.

Cyly wječor steješe pod hesłom: „Dowěra přeměni waš swět — namołwjenje žonam“ (Vertrauen wandelt eure Welt — ein Ruf an die Frauen). Zmysl tutoho słowa klinčeše wosebje ze slowow dweju zastupnikow wukraja. Tak porěča najprjedy młoda žona z Finskeje, a to w derje zrozumliwej němčinje, nam powědajo wo wšěch čěžach žiwjenja, kajkež mješe jeje lud, wosebje pak žonske, před lětdžesatkami znjesć a kak su tehdy ze słowami Hioba prajile: „Knjez je jo dał, Knjez je jo wzał, mjeno Knjeza budže chwalene“, kak pak móža džensa, kaž Hiob po wšěm njezbožu, Bohu Knjezej zaso kěrluš chwalby zanošować? Jako druha wukrajnička porěča malajska žona z kupy Sumatra, po postawje tak mala, zo dyrbjachu ju na stoł zběhnyć, dokelž njeby hewak za pultom scyła widjeć byla. Na spočatk svojich slowow staji wona psalmowe slowo: „Knjez je wulke nad nami činił, toho so radujemy!“ a powědaše, w kajkej ponižacej nahladnosći žonske jeje luda stejachu, doniž so jim křesćanska wěra njepřipowědži, a kak je so to z křesćanstwom cyle přeměniło, tak, zo móže w mjenje wšěch svojich wěrnych sotrow z horjeka mjenowanym slowom Božeho pisma swoju džakliwosć wuznać. Wšitcy poslucharjo so džiwachu, z kajkej jasnosću a kak derje zrozumliwje tuta žona jej tola cyle cuzu němsku řeč wurjekowaše. Kóžde jednotliwe slowo móžachmy derje rozumić.

Na koncu wječora porěča biskop dr. Lilje-Hannoverski. Tema jeho jadriwych slowow bě: „Dowěra přeměni waš swět“. Jeho wašnje, kak won k swojej wosadze řeči, njech slědowacy přikład wujasni. Naspomniwši, zo so cyrkwi porokuje, zo za dwaj tysac lět svojich wěrjacych k moralisce bjezporočnym čłowjekam wukublała njeje, praji won: „Wody mamy tež hižo dwaj tysacaj lět nadosć a tola je mjez nami hišće dosć mazuchow.“ Bjez džiwa, zo tajke wašnje mjez poslucharstwom rozwjesenje zbudži a zo tajkemu řečnikej wšitcy z napjatej nutřnosću připoslučaju. Z wosebitej swjatočnosću bě to za nas wšitkich, jako we wobšěrnej hali wjac hač 1000 ludži rjany wječorny kěrluš: „Na

njebju mēsačk chodži“ zaspěwachmy a wědzachmy při tym, zo w podlanskich halach hišće wjele tysacow tuton spěw sobu zanošowachu w njewidžomnej cyrkwi, kaž dr. Lilje rjekny.

Za Bože služby njeđzelu cyrkwje Hamburga njedosahachu. Tak běchu na přikład w Ernst-Merck-Halle kaž tež w bliskich halach A, B a C na ležomnosćach wustajencow kemše zarjadowane, kiž so w džewječich započachu. Derje, zo sebi hižo krótko po sedmich městna zwěsćichmy, přetož hižo po wosmich bě tuta wulka Ernst-Merck-Halle přez policiju zawrjena, tak zo dyrbjachu so dalši wopytowarjo Božeje služby do bliskich susodnych halow podać. W Ernst-Merck-Halle předowaše biskop dr. Dibelius, kiž je jako wobdarjeny řečnik znaty. Ze swojimi natwarjacymi słowami, wuchadžace z dowěry, rozumješe won wšěm swojim ze spočatka hač do konca najnutřnišim poslucharjam dowěru znowa zašćěpic, kiž ju w poslednich lětach njeměra a njewěry počinaju zhubjować a druhim tysacam ju posylnić, zo njeby jim tež počinała chablać. Cyla Boža služba wotměwaše so po nowym „Porjedže hłownych Božich službow ewangelsko-lutherskich cyrkwjow“. Greifwaldski wulkocyrkwinski chór, kiž po nowym nam hač dotal njezwučeny wasnju sam za sebe njezaspěwaše, kaž w cyrkwinskih koncertach, ale zanošowaše wotměnjo so z wosadu stučku po stučce naše kěrluš. Tuta Boža služba wostanje wěsće wšěm wobdžělnikam z njezapomnitym nazhonjenjom.

(Pokročowanje scěhuje)

Z druhich cyrkwjow

Nowy biskop methodistow

Wurjadna hłowna konferenca methodistiskich cyrkwjow je direktora methodistiskeho seminaru za předarjow, dr. Wunderlicha, jako naslědnika zemřěteho biskopa dr. Sommera wuzwoliła. W Božej službě při započatku konferency řečeše mjez druhimi tež cyrkwinski prezident dr. Niemöller, kiž mjenowaše methodistow svojich přečelow, kotrychž sej waži wysoko nic jenož w Němskej, ale tež w cylym swěće.

Farar Wićežk 50 lět w zastojnstwje

Hdyž smě duchowny na 50 lětne skutkowanje w dušowpastyrskim zastojnstwje wróćo hladać, je to žadny podawk a swjatočny dzień. Fararjaj Wićežkej we Woslinku je so tuta hnada dostala. 1. nowembra tutoho lěta woswjeći won svoj zloty zastojnski jubilej.

Pawoł Wićežk narodži so 18. februara 1877 w Přišecach pola Budyšina na burskim kuble jako najmlódše dzěćo swojeju staršeju. Wón je dzensa najstarši serbski duchowny. Po wopyće Budyskeho gymnazija a wobstaću pruwowanja zralosće wón najprjedy po tehdomnišim wašnju swoju wo-

wersku winowatosć jako jednolětny dobrowolnik dopjelni a potom w Lipsku bohosłowstwo studowaše a běše z dobom staw Lužiskeho předarskeho towarstwa (Sorabije). Zo by so w maćeršćinje wudospolnjał, běše tež wjacekróć serbski homiletiski seminar pola k. fararja Mrózaka w Hrodzišću wopytał. Po wobstatym theologiskim pruwowanju dosta won 1. nowembra 1903 duchownsku swjećiznu (ordinaciju) a bu jako farski wikar we Lupoji zapokazany. Wón so woženi z Fridu rodź. Severinec z Budyšina, najmlódšej džowku twarskeho mištra Seve-

rina w Budyšinje. Tuta pak namaka po dlěšim zbožownym mandželstwje struchlu nahlu smjerć přez njezbožo z tym, zo cuzy awto do jeje woza zajědze a ju stłóči. Dwě džowce wona zawostaji. Hdyž so w léće 1907 Wosličanska fara z přesydlenjom fararja Waltarja do Njeswaćidla wuprozdni, wuzwoli sebi Wosličanske cyrkwinske předstejićerstwo farskeho wikara Wićežka we Lupoji za fararja Wosličanskeje wosady. W tutej wobšěrnej wosadze měješe won wjele džěla, kotřež je wón dzak swojeje stroweje powahi derje dokonjał (přez 46 lět). W poslednim času běše tam wobydlerstwo bole a bole do industrije přešlo. Zo njeby dobre domjace wašnje so zhubilo, won stejese na straži za Serbstwo. Hdyž sebi nacistiske wjednistwo hrožo wot serbskich duchownych přeješe, zo bvchu ličbu serbskich kemšenjow pomjeňšili a jenož jónkróć za měsac serbske kemše wotměwali, to fararja Wićežka ani njepohnu, ale wón z příkladnej swěrnosću po dotalnym wašnju dale serbske kemše wotměwaše, lěpje wědžo, što je swojemu ludej a tež Serbam swojeje wosady winowaty. Tak je so jemu čas skutkowanja w stajnym džěle minyl a wón drje sebi přeje wotpočinka. budže pak drje swoje wažne zastojnstwo hišće tak dolho dyrbyjeć dale zastawać, doniž so druhu dušowpastyr njenamaka. Boh spožć jemu potom strowy a spokojny wotpočink! Kř.

Kelko procentow budže zbožnych

Prašenje za smjertnu njedzelu

Hdyž so džěći w nabožinskej wučbje prašeš: „Što budže z čłowjekom, hdyž je wumrěł?“, wotmolwja tebi drje na každy pad: „Won přińdže do njebjes!“ Je pak woprawdže wučinjene, zo každy njebočićki zbožny budže? Mi so zda, zo dorosćeni sebi to tež druhdy mysla! Dži přez pohrjebnišćo staršeho razu a čitaj, što tam na skoro wšitkich kamjenjach a drjewjanych křižach steji: „Tudy wotpčujuje w Bozy!“ Haj wšak, to so nam lubi, hdyž to tak tam steji! To tola jara pobožnje klinči! —

Wězo, to pobožnje klinči, tak njebychu bjezbožni ludžo pisali! Ale, je to woprawdže wěrnó? Njedowolimy sebi z tym něšto, k čemuž prawo nimamy? Njesudžimy z tym? Što to praji, zo každy, kiž tam leži, w B o z y wotpočuje? My tež njesměmy so na našich křesćanskich pohrjebach tak zadžeržować, kaž bych wšitcy, kotrymž poslednju čas wopokazujemy, byli po puću do njebjes. To můžemy sebi přeć wo lubyh zemrětych, a to směmy tež! Ale wěmy to woprawdže? —

Haj, kelko procentow budže zbožnych? Što? To drje nic, a móžu sebi mysljeć, zo někotry, hdyž se sebi wěc derje přemyslowa, to tež njepraji! Ně, mordarjo, rubježnicy a druzy złoštnicy tež nic. Ale kak wjele tajkich je? 5 procentow, 10 procentow? Potom je hišće 90—95 procentow, kotrymž so njebjeske wrota jonu

wotewrja! A ja budu pódla na každy pad! Tak sebi někotry myslí!

Ja njewěm, hač tež w tym nastupanju njeplaci słowo Pawoła: „Njemylće so!“ A kak naš Zbožnik rjeknje? „Džiče přez časne wrota! Přetož wrota su šěroke a puć je rumny, kiž do zatamanstwa wjedže; a jich wjele je, kotřiž po nim chodža. A wrota su časne a puć je wuski, kiž do žiwjenja wjedže, a jich je malo, kiž jon namakaju.“

Z toho tola scěhuje, zo je jenož malo procentow tych, kiž zbožni budžeja. Njeh je twoje procowanje, zo tež do nich slušješ! „Čińće, zo byšće zbožni byli z bojosću a ze rženjom!“ La.

Z druhich cyrkwjow

Nowy biskop staro-katolskich wosadow

Jako noweho biskopa-naslědnika staro-katolskich wosadow w Němskej bu prjedawši Mníchowski farar Josef Oemmel wuzwolony. Staro-katolscy so džělichu po synodze we Watikanje w léće 1870 wot romsko-katolskich. W Němskej demokratiskej republice su tuchwilu 3 wosady. w Lipsku, w Barlinje a w kupjelach Blankenburg w Smolinach. Tam je tojšto němskich čekancow z Čěskeje, hdžež mějachu staro-katolscy swoje biskopstwo we Warnočicach.

Před dwaceći lětami wumrě přeni biskop našeje ewangelsko-lutherskeje cyrkweje w Sakskej, dr. Ludwig I h m e l s. Při zapokazanju 1. 10. 1922 je won předował wo teksće z 1. lista Korintskim 2, 2: „Přetož ja so njemějach za toho, zo bych ja něšto wědzał mjaz wami, chiba jeno Jezom Chrysta křižowaneho.“ Tuto słowo je tež našemu biskopej dr. Hahnej wosebje wažne. Biskop dr. Ihmels je w swojim času tež serbske wosady, kaž Njeswaćidlo a druge wopytał při wisitacijach (před 23 lětami). Stari ludžo so hišće na to dopominaju.